

на ринках капіталів. Зокрема, до основних інструментів залучення вітчизняними підприємствами коштів на міжнародних ринках капіталів належать облігаційні позики, залучення синдикованих та прямих кредитів. Проте сьогодні, зважаючи на невеликі розміри вітчизняних банків, невелика кількість звертається за позиками на міжнародні ринки. Також непопулярність зарубіжних позик можна обґрунтувати відсутністю зацікавленості іноземних інвесторів українськими банками. А тому запозиченнями на міжнародних ринках капіталів займаються великі банки та банки, що активно нарощують ресурсну базу.

Також ознаками, що мотивують комерційні банки до виходу на міжнародні ринки капіталів, можна назвати репутаційні мотиви, диверсифікація джерел залучення коштів, можливість залучити дешевий ресурс на довгий термін.

Аналіз показників існування іноземного капіталу в банківській системі свідчить, що відбувається вплив частки іноземного капіталу та скорочення кількості банків з іноземним капіталом. Згідно з динамікою зовнішніх банківських запозичень стверджуємо, що пік запозичень припав на 2007 – 2009 роки, а сьогодні спостерігається спад рівня запозичень.

В структурі зовнішніх банківських запозичень найбільшу частку становлять кредити. Другу за роз-

міром частку становлять облігаційні позики, надалі ідуть залучені на зовнішніх ринках депозити. Суттєве зниження показав показник валютних облігаційних позик.

Загалом сьогодні спостерігається спад активності банків на зовнішніх ринках, що насамперед спровокований загальним економічним спадом.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Кравченко І. Криза та регулювання фінансової системи: уроки і перспективи / І. Кравченко, Г. Багратян // Вісник НБУ. – 2009. – № 1. – С. 19.
3. Левківський І. І. Стратегія залучення фінансових ресурсів на міжнародних ринках капіталів (на прикладі комерційних банків України) : дис. ... канд. економ. наук / І. І. Левківський. – К., 2011. – 234.
4. Мошенец Е. Мягкая посадка / Е. Мошенец // Инвест-газета. «Топ 100» Рейтинг лучших компаний в Украине». – 2008. – № 2006. – С. 46–47.
5. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/>.
6. Улюкаев А. В. Внешний долг банков как источник финансирования инвестиционной стратегии России: риски и механизмы регулирования / А. В. Улюкаев, Е. О. Данилова // Деньги и кредит. – 2009. – № 5. – С. 14–23.

УДК 336.1

Олексин А.Г.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри грошового обігу і кредиту

Буковинського державного фінансово-економічного університету

ОСОБЛИВОСТІ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ 2008-2014 РОКІВ

У даній статті досліджено особливості інфляційних процесів в економіці України за 2008-2014 роки з деталізацією наслідків впливу інфляції на суспільне життя в 2014 році. Розглянуто динаміку основних макроекономічних процесів та виявлено тенденції змін під впливом інфляційних процесів таких показників як: обсяг реалізації промислової продукції, роздрібна торгівля, доходи населення, експорт та імпорт товарів і послуг. Пріділено увагу банківському сектору, який потерпає в умовах девальвації гривні. Узагальнено особливості макроекономічної ситуації в Україні в 2014 році та запропоновано заходи щодо врегулювання інфляційних дисбалансів в економіці.

Ключові слова: інфляція, ВВП, індекс цін виробників, девальвація, фінансові показники, антиінфляційна політика.

Олексин А.Г. ОСОБЕННОСТИ ИНФЛЯЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В УКРАИНЕ ЗА 2008-2014 ГОДА

В данной статье исследованы особенности инфляционных процессов в экономике Украины за 2008-2014 года с детализацией последствий влияния инфляции на общественную жизнь в 2014 году. Рассмотрена динамика основных макроэкономических процессов и обнаружены тенденции изменений под воздействием инфляционных процессов таких показателей как: объем реализации промышленной продукции, розничная торговля, доходы населения, экспорт и импорт товаров и услуг. Уделено внимание банковскому сектору, который страдает в условиях девальвации гривны. Обобщены особенности макроэкономической ситуации в Украине в 2014 году и предложены мероприятия по урегулированию инфляционных дисбалансов в экономике.

Ключевые слова: инфляция, ВВП, индекс цен производителей, девальвация, финансовые показатели, антиинфляционная политика.

Oleksyn A.G. FEATURES OF INFLATION UKRAINE 2008-2014 YEARS

In this article the features of inflationary processes are investigational in the economy of Ukraine for 2008-2014 years with working out in detail of consequences of influence of inflation on public life in 2014 years. The dynamics of basic macroeconomic processes is considered and found out the tendencies of changes under act of inflationary processes of such indexes as: volume of realization of industrial products, retail business, profits of population, export and import of commodities and services. The features of macroeconomic situation are generalized in Ukraine in 2014 years and measures are offered on the settlement of inflationary disbalances in an economy.

Keywords: inflation, GDP, price of producers index, devaluation, fiscal indexes, antiinflationary policy.

Постановка завдання. В умовах глибокої фінансової кризи економіки на тлі політичних подій макроекономічні показники України стрімко погіршу-

ються, що є загрозою не лише на державному рівні, а й на рівні кожного громадянина України. Постійна оцінка стану макроекономічної ситуації в країні

дозволяє здійснювати поточний контроль за зміною фінансових показників. Основним показником, що є свідченням про дисбаланси в економіці є підвищений рівень інфляції. Саме тому актуальним питанням є вивчення поведінки інфляції та впливу її на всі сфери суспільного життя, оскільки оцінюючи наслідки можливо розробити ряд антиінфляційних заходів, що стануть поштовхом для стабілізації економічних процесів в державі. Враховуючи те, що економіка України підірвана ще й внутрішніми воєнними конфліктами, які потребують значних коштів, завдання зі стабілізацією економіки посилюються і складнішають, що ще раз свідчить про актуальність даної теми.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Інфляція є важливим та складним економічним процесом, тому увага багатьох економістів направлена в її напрямку. Останні публікації щодо дослідження інфляційних процесів в Україні, були здійснені Чайковською М.А, де досліджувалася динаміка зміни індекс споживчих цін протягом 2001-2013 років, Ю.І. Ніколишином розглядалися закономірності розвитку інфляції в Україні за часи її незалежності, Л.А. Гришина досліджувала основні причини розвитку інфляційних процесів в Україні та світі тощо. Проте зі зміною економічних процесів та подій, відбувається і зміна впливу інфляції на суспільне життя поглиблюючи його чи навпаки. Саме тому постійний аналіз інфляційних процесів в економіці України та їх наслідків є завжди актуальним та невичерпаним.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Інфляція 2014 року є відмінною від інфляції 2008 року, оскільки підкріплена воєнними діями на сході України, що посилює її вплив на суспільне життя українців та економічне життя держави. Тому оцінка впливу інфляції на соціально-економічну та банківську сфери потребує деталізації вивчення.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є виявлення впливу інфляції на господарський сектор економіки, зовнішньоекономічну діяльність, добробут населення, банківський сектор з поглибленим вивченням реалії 2014 року.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інфляція – це соціально-економічне явище, породжене диспропорціями виробництва в різних сферах ринкового господарства. Вона є одним із найтяжчих проявів макроекономічної нестабільності. Економісти давно намагаються з'ясувати першопричини інфляції, щоб

запропонувати ефективні методи боротьби з нею та її негативними соціально-економічними наслідками.

У світі немає країни, яка б в останні десятиліття тією чи іншою мірою не зазнала втрат від інфляції. Наслідки інфляції складні й різноманітні. Високий її рівень перетворюється на серйозну перешкоду для виробництва, спричинює економічну і соціальну напруженість у суспільстві [5, с. 2].

Макроекономічна ситуація в Україні 2014 року характеризується підвищеним рівнем інфляції та девальвації національної валюти. Інфляція в першу чергу веде до знецінення заощаджень населення, які по суті є їх нагромадженою заробітною платою. І це знецінення відбувається рівно в стільки разів, на скільки підвищилися за цей час ціни. Саме через ці наслідки інфляція постійно перебуває в центрі уваги держави, громадськості, підприємців. Наслідки інфляції поділяються на соціальні та соціально-економічні. Основними соціально-економічними наслідками є: спад виробництва, скорочення інвестицій, девальвація гривні та інше. Особливо відчутно інфляція впливає на кредитну і грошову системи, державні фінанси, валютну систему, на платіжний баланс країни. У соціальній сфері відбувається перерозподіл доходів та багатства між різними верствами суспільства: між тими, хто має фіксовані доходи (працівники, які одержують заробітну плату з бюджету, пенсіонери, студенти тощо) та фіксований відсоток від доходів, і тими, хто має товари та нерухомість на користь останніх; від кредиторів до боржників; борги уряду перекладаються на платників податку; скорочуються заощадження населення [3].

Усе це призводить до зростання безробіття, зниження життєвого рівня всіх верств населення, посилення соціальної напруженості в суспільстві.

Розглянемо як інфляція вплинула на соціально-економічні процеси в Україні (табл. 1).

В табл. 1 згруповані основні соціально-економічні показники України. Дослідження впливу інфляції на кожний з них будемо здійснювати поетапно використовуючи темпи зростання абсолютних величин.

Спочатку розглянемо динаміку внутрішнього валового продукту в умовах інфляції в Україні протягом 2008-2014 років (рис. 1).

Як видно з рис. 1 у 2008 році індекс інфляції становив 122,3%, відповідно як наслідок у 2009 році динаміка ВВП набрала тенденції до зниження приросту. Так, якщо у 2008 році обсяг ВВП становив 948,1 млрд. грн.,

Таблиця 1

Основні соціально-економічні показники України за 2007-2014 роки [8]

Показник	Роки							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ВВП, млрд.грн.	720,7	948,1	913,3	1082,6	1314	1 411	1454,9	1345,8
Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг), млрд. грн.	537,4	719	592	792,9	1008,3	1014,9	1006,3	1066,8
Індекс цін виробників, %	123,3	123	114,3	118,7	114,2	100,3	101,7	131,8
Експорт товарів, млн дол США	44448,9	63046,2	35602,9	46129,6	61950,2	63084,7	63312	53430
Імпорт товарів, млн дол США	54041,1	80757,1	40417,9	54087,6	74714,4	76860,7	76964	56756
Оборот роздрібної торгівлі, млрд. грн.	318,7	449,3	442,8	529,9	674,7	804,3	884,2	437,1
Середньомісячна заробітна плата, номінальна, грн.	1351	1806	1906	2239	3054	3025	3619	3534
Заборгованість із виплати заробітної плати, млн.грн.	668,7	1123,5	1473,3	1218,1	1105,5	950,5	1019,4	2366,9*
Рівень безробіття на кінець періоду,%	6,4	6,4	8,8	8,1	7,9	7,5	7,2	9,5
Найвищий дохід (номінальний), млрд.грн.	551,8	760,4	672,7	841,6	971,2	1149,2	1190,4	1211,4
Індекс інфляції,%	112,8	122,3	112,3	109,1	104,6	99,8	100,5	124,9

* – дані за січень-листопад 2014 року

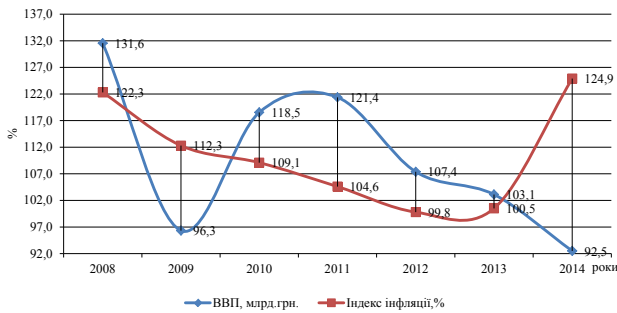

Рис. 1. Динаміка ВВП та індексу інфляції у 2008-2011 роках, % (за даними табл. 1)

то у 2009 році – 913,3 млрд. грн, тобто темп зростання склав 96,3%. Вже в умовах посилення кризи 2014 року темп зростання ВВП становив 92,5%, при цьому індекс інфляції вище рівня 2008 року і становить 124,9%. Даний рівень інфляції підкріплений падінням гривні порівняно з долларом США в 4 рази. Крім того, події на сході України та анексія Криму зумовили різке зменшення ВВП, так як на сході країни розташовані гіганти промислового виробництва. Так, якщо в 2013 році обсяг реалізованої промислової продукції Донецької та Луганської областей становив 273 млрд. грн., то в 2014 році лише 207,9 млрд. грн. [8]. Крім того, суттєве падіння ВВП в 2014 році зумовлено зменшенням інвестиційної активності, низьким рівнем зовнішнього попиту і різким скороченням внутрішнього попиту через падіння реальних доходів і реальної заробітної плати населення.

Під дією зменшення внутрішнього споживчого попиту зменшуються темпи зростання обсягів виробництва (рис. 2).

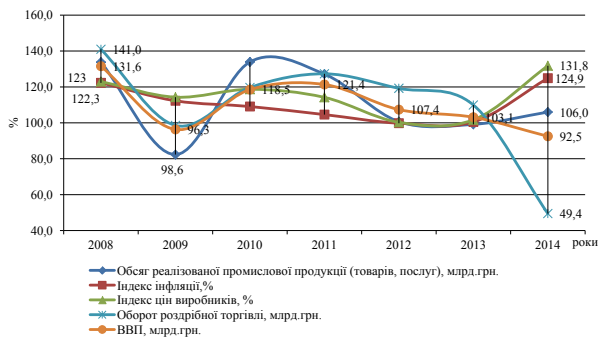

Рис. 2. Динаміка приростів ВВП, обсягів виробництва та індексу інфляції у 2008-2014 роках (за даними табл. 1)

Під впливом пригнічення зовнішнього та внутрішнього попиту у 2014 році та в умовах приросту інфляції обсяги виробництва все ж таки зростають на 6% у 2014 році порівняно з 2013 роком. Це пов'язано з тим, що виробники під впливом валютних очікувань виробляли продукцію максимально використовуючи залишки запасів, при чому ціни товарів на ринку вже були скориговані на майбутнє зростання курсу валюти.

Розглянемо роздрібною торгівлю. В першому кварталі 2014 року спостерігається достатнє поживлення на роздрібною ринку. Обороти роздрібною торгівлі у Україні в січні-квітні 2014 року зріс на 5,6% порівняно з аналогічним періодом 2013 року – до 271,139 мільярда гривень [8].

Така динаміка обумовлена очікуваннями споживачів цінового буму. В результаті спаду споживчого по-

питу до кінця року – обсяги роздрібною торгівлі в 2014 році порівняно з 2013 роком скоротилися на 50,6%. Такого падіння роздрібною товарообороту не спостерігалося навіть в 2009 році. Це пояснюється значною інфляцією, тобто роздрібною ринком працює на кінцевого споживача, попит якого став ще обмеженіший до кінця 2014 року, з одного боку, а з другого боку ціни на товар так швидко підвищуються від оптових товаровиробників, що роздрібною торгівля не встигає реагувати, отримуючи збитки.

Тому багато роздрібною мереж призупинило діяльність. Крім того, закупивши товари непродовольчого споживання раніше, роздрібною мережа вичікує деякої стабілізації на валютному ринку, щоб отримати надприбутки в майбутньому.

Такі дії виробників та учасників роздрібною торгівлі призводить до ще більшого зростання цін і проковують подальшу інфляцію.

Розглянемо вплив інфляції на зовнішню торгівлю, зокрема динаміку експорту та імпорту (рис. 3).

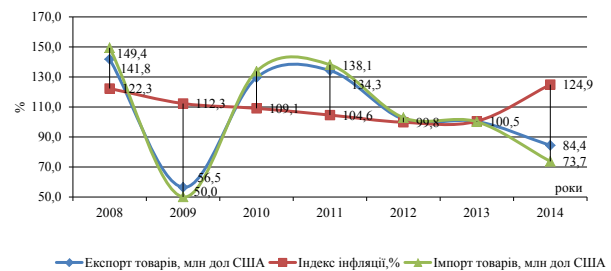

Рис. 3. Динаміка приростів експорту, імпорту та індексу інфляції за 2008-2014 роки (за даними табл. 1)

Наслідки 2008 року призвели до значного скорочення експорту та імпорту більше як на 50%. Аналогічна ситуація спостерігається і в 2014 році – темпи зростання імпорту становили 73,7%, експорту 84,4%. Причини зниження імпорту обумовлюється валютним курсом, оскільки ввезені товари неспроможні конкурувати на вітчизняному ринку за рахунок їх шаленою вартості. Так, наприклад, якщо імпортований телевізор у 2012 році вартував 500 дол. США, тобто 4000 грн. – це становило 1,32 середньомісячної заробітної плати одного працівника, то в 2014 році вартість даного телевізора у національній валюті складає 8500 грн., а це в 2,4 рази більше середньомісячної плати працівника. Таким чином, попит на імпортовані товари різко скоротився, що призвело до зменшення імпорту. Крім того, скоротився імпорт з Російської Федерації, обсяг якого за січень-листопад 2014 року становив 11,9 млрд. дол. США, що на 43,4% менше, ніж за аналогічний період у 2013 році. Відмітимо, що частка імпорту Російської Федерації становить 24% імпорту товарів України в загальному, тому зменшення ввізних товарів даної країни суттєво вплинуло на загальну динаміку імпорту в Україні. Аналогічна ситуація і з експортом. Україна в 2014 році експортувала товарів на суму близько 50 млрд. дол. США, з них в Російську Федерацію на суму 9,4 млрд. дол. США, тобто близько 19% всього експорту. В 2013 році частка експорту, що припадало на Російську Федерацію становила 24% [8]. Таким чином, погіршення зовнішньоторгівельних відносин з Росією також стало причиною скорочення імпорту та експорту. Зменшення імпорту призведе до розвитку вітчизняного виробництва, якщо інвестиційно його підтримувати, що в майбут-

ньому стане поштовхом до економічного відновлення. Розширення експорту можливе за рахунок пошуку нових ринків збуту. Для цього потрібна зважена митно-податкового політика щодо експортерів вітчизняної продукції, що в підсумку також сприятиме притоку іноземного капіталу в країну.

Отже, прослідковується тенденція зменшення імпорту та вітчизняного виробництва в умовах зменшення споживчого попиту, що в свою чергу обумовлено зниженням реальних доходів населення (рис. 4).

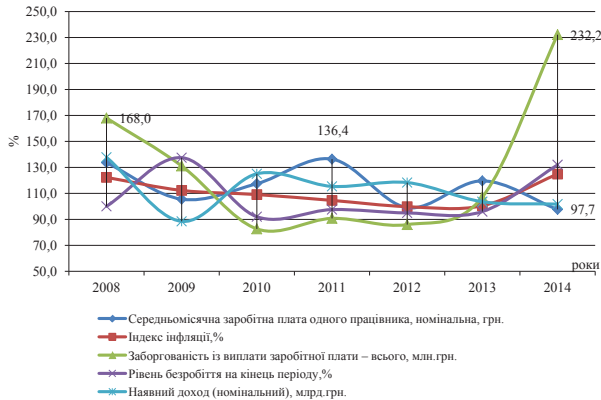

Рис. 4. Динаміка приростів доходів населення, безробіття та індексу інфляції за 2008-2014 роки (за даними табл. 1)

Виходячи з рис. 4., можна стверджувати, що після кризи 2008 року – 2010-2012 роки були у фазі пожвавлення в короткостроковому періоді. Як підтвердження цього є зростання середньомісячної заробітної плати в 2011 році на 36,4% порівняно з 2012 роком. Вже в 2014 році в результаті інфляції приріст доходів населення набуває різких тенденцій до зменшення – середня заробітна плата в Україні у 2014 році зменшилася на 2,3% порівняно з 2013 роком. Це пояснюється тим, що інфляція зменшує купівельну спроможність грошової одиниці. Кількість товарів і послуг, які можна придбати за ту чи іншу купюру, зменшується. Дана купівельна спроможність ще зменшиться в 2015 році, оскільки заощадження населення будуть вичерпані. Найбільше від знецінення грошової одиниці страждають ті, що мають фіксовані доходи – вчителі, лікарі, працівники інших установ, доходи яких не індексуються, пенсіонери, студенти. Вплив інфляції на доходи населення в 2014 році призвело до того, що середня заробітна плата українця коливається на межі 200 євро. Тоді як в Польщі – 1320 євро, в Угорщині – 1312 євро, в Португалії 1712 євро тощо [11]. Таким чином, на фоні глобальної фінансової кризи 2014 року в європейській державі – Україні – найменша заробітна плата в Європі.

Знижуючи реальні доходи населення, інфляція звужує місткість внутрішнього ринку, спотворює структуру попиту, посилює спекуляцію і тиньовий бізнес. Як результат зростає рівень безробіття з 7,2% до 9,5% у 2014 році порівняно з 2013 роком, при чому даний рівень безробіття є офіційним, а неофіційний ще вище. Відмітимо, що такий приріст рівня безробіття ілюструє економічний цикл розвитку країни – глобальна фінансова криза. В умовах глобальної фінансової кризи в країні зростає заборгованість по виплаті заробітної плати як державних так і комерційних установ (табл. 1). Значна частина такого обсягу заборгованості, майже 300 млн. грн., припадає переважно на Донецьку та Луганську області [8]. Комерційним установам не вистачає оборотних коштів для підтримки виробництва та конкурентоспроможному рівні, саме тому виникає заборгованість перед працівниками. В державі не вистачає коштів глобальніше:

- з одного боку – виникли не заплановані витрати у зв'язку з воєнними діями на сході України;
- з другого боку – відсотки за сплату державних позичок з'їдають доходи бюджету, адже рівень державного боргу в 2014 році сягнув 56,5% від обсягу ВВП, що на 20% більше, ніж наприклад у 2011 році [4].

Фінансова криза впливає на перерозподіл доходів та витатків державного бюджету. Саме тому в умовах інфляційного буму важливо дослідити динаміку фіскальних показників. Оцінку фіскальних показників будемо розглядати через їхню частку в ВВП, оскільки абсолютне їхнє збільшення не є об'єктивним в умовах девальвації гривні (табл. 2).

Дані табл. 2 свідчать про зменшення приросту доходів держави, що коливаються на межі 45% вартості ВВП. Це пояснюється тим, що в умовах кризи зменшуються податкові надходження, зокрема в частині податку на прибуток, так як підприємства в умовах зниження попиту отримують збитки з одного боку, а з другого боку тінізують свої доходи. Приріст витатків переважає. Якщо в 2011 році частка витатків в обсязі ВВП становила 45,6%, то в 2014 році – 50,2%. Тому в умовах кризи уряд застосовує фіскальну стримувальну політику, яка направлена на зменшення витатків бюджету та збільшення податків. Зменшення витатків в 2014 році передбачалося через зменшення заробітної плати бюджетних працівників, що наблизило їхній рівень життя до межі бідності. Щодо зростання податків, то уряд планує вводити такі додаткові податки як [2]:

- податок на нерухоме майно;
- військовий збір – 1,5% з доходів фізичних осіб.
- збір з купівлі іноземної валюти – 0,5% від суми операції.
- оподаткування пасивних доходів фізичних осіб (у т.ч. процентів по депозитах) на рівні 15% (17%);
- оподаткування ПДВ за ставкою 7% лікарських засобів, медичних виробів тощо.

Таблиця 2

Динаміка фіскальних показників в Україні за 2009-2016 рр. [4]

Показники	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік (прогноз)	2016 рік (прогноз)
Загальні доходи державного бюджету, % ВВП	43,3	42,9	44,5	43,6	45	45	44,9
Загальні витатки державного бюджету, % ВВП	49	45,6	48,7	48,5	50,2	49,2	48
Бюджетний дефіцит, % ВВП	-5,8	-2,8	-4,3	-4,8	-5,2	-4,2	-3,1
Державний борг, % ВВП	39,9	36,8	37,4	40,9	56,5	62,1	61,2
Зовнішній державний борг, % ВВП	25,5	23,4	22,2	21,1	30,8	34,4	34,6

- піднято ставки акцизів майже на всі види під-акцизних товарів у 1,25, 2 та більше разів;
- піднято ставки збору за користування радіочасотним ресурсом у 2 рази;
- піднято ставки плати за користування надрами для видобування корисних копалин у 2-8 разів.

Для оздоровлення економіки від інфляційних процесів проводиться антиінфляційна політика, яка включає в собі ряд методів для обмеження платоспроможності попиту через фінансовий і кредитно-грошовий механізм, що створює Національний банк України (далі – НБУ). Розглянемо ситуацію в банківському секторі в умовах інфляції 2014 року.

З метою посилення спроможності економіки та фінансової системи протистояти зовнішнім шокам Національним банком було запроваджено перехід до системи гнучкого обмінного курсу. При цьому, щоб зменшити відтік грошової маси валюти було прийнято Постанову правління Національного банку України «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» № 591 від 22.09.14, згідно якої дозволено купувати одній особі в один операційний (робочий) день валюту у сумі, що не перевищує в еквіваленті 3 000 гривень у межах однієї банківської установи (близько 225 доларів США) [1]. Погіршення ринкових очікувань на валютному ринку сприяли масовій купівлі валюти, оскільки довіра до гривневих заощаджень в населення впала. Оскільки продаж валюти був обмежений, потім взагалі зник в офіційних банківських установах, активізувався «чорний ринок», де курс валюти відрізняється від банківського курсу в середньому на 3-4 грн. Такі тенденції позначилися на ціновій динаміці, оскільки чим вище рівень інфляції в країні, тим нижче курс її валюти. Інфляційне знецінення грошей в країні викликає зниження купівельної спроможності і тенденцію до падіння їх курсу до валют країн, де темп інфляції нижче.

Крім того, в умовах валютної кризи почався відтік депозитів з банківських рахунків, що призвело до втрати ліквідності комерційних банків, тобто до проблем з обслуговування поточних зобов'язань, виплатою відсотків за депозитами, проведенням платежів клієнтам. Втрата ліквідності стала основою для припинення кредитної діяльності банків. В таких умовах з метою підтримки банків НБУ в I півріччі 2014 року здійснює рефінансування деяких комерційних банків, таких як Приватбанк (12,6 млрд. грн.), Дельта банк (9 млрд. грн), Укрексімбанк (7,6 млрд. грн.). Згідно з даними НБУ, загальний обсяг рефінансування банків у 2014 році становив 149,9 млрд. грн.[7] З одного боку такими діями НБУ підтримує банківський сектор, з іншого боку сприяє вивільненню готівки, що провокує подальшу інфляцію. Отже, збільшення незабезпеченої грошової маси призвело до здешевшення купівельної спроможності гривні, а, відповідно, і до падіння її курсу по відношенню до більш стійких валют. В таких умовах основним завданням НБУ є зменшення грошової маси в обігу.

Обмеження грошової маси не єдиний напрямок антиінфляційних заходів з боку держави. Відомо, що кількість грошей в обігу може бути великою або малою лише відносно кількості товарів, тобто їх величина залежить від товарного забезпечення грошової маси. Відтак збільшення обсягів виробництва за незмінного абсолютного розміру грошової маси веде до її відносного зменшення і, відповідно, до падіння темпів інфляції [5, с. 171]. Тому одним з напрямків дефляційної політики є збільшення виробництва пе-

редовсім у галузях, які випускають товари і надають послуги населенню. З цією метою вживаються заходи структурно-інвестиційної політики, які передбачають обмеження монополізму й розвиток конкуренції, залучення іноземних інвестицій, проведення раціонального протекціонізму щодо національного виробника, запобігання відпливу вітчизняних капіталів за кордон, формування ринку позичкового капіталу тощо.

В умовах глибокої фінансової кризи НБУ необхідно розробити чітку політику щодо врегулювання інфляційних зрушень в економіці та падіння національної валюти. Стратегія грошово-кредитної політики в середньостроковій перспективі, в тому числі і в 2015 році, базуватиметься на застосуванні режиму інфляційного таргетування – монетарному режимі, який передбачає відповідальність центрального банку за дотримання проголошеного значення офіційного показника інфляції (таргету) протягом визначеного періоду часу. Відповідальність центрального банку обумовлена можливістю використання усього переліку інструментів монетарної політики (процентна ставка, норма обов'язкових резервів, ОВДП тощо), у випадку загрози недотримання визначеного значення таргету [9].

Висновки з проведеного дослідження. Накопичені зовнішні дисбаланси, пов'язані із значним дефіцитом поточного рахунку платіжного балансу в попередні роки, створили суттєвий девальваційний тиск. Крім того, підвищені ризики соціально-політичної ситуації провокують відплив капіталу з країни та депозитів з банківської системи. Політично-економічна ситуація на сході України вимагає від державного бюджету додаткових незапланованих витрат, що в підсумку призводить до недофінансування потреб іншої частини населення. Всі ці фактори під впливом погіршення ринкових очікувань призвели до значного зростання рівня інфляції в Україні в 2014 році, який є вищим від рівня кризи 2008 року. Інфляція призводить до серйозних наслідків у багатьох сферах суспільного життя, зокрема до гальмування обсягів виробництва та торгівлі, знецінення доходів і заощаджень населення. У зв'язку з незапланованими витратами на оборону, держава не в змозі в повній мірі фінансувати видатки бюджету, саме тому Урядом застосовується стримана фіскальна політика, що провокує подальший дисбаланс в сімейному бюджеті населення. Виникнення інфляції впливає на застосування інструментів грошово-кредитної політики. Наслідком цього є те, що НБУ буде змушений змінювати значення інструментів для підтримки стабільності в державі. У зв'язку з тим, що типові інструменти грошово-кредитного ринку не дають результатів щодо врегулювання дисбалансу, необхідно змінити орієнтири їх застосування. Саме тому в якості пропозиції щодо врегулювання економічної нестабільності в державі можна розглянути наступні дії:

1. Покривати дефіцит бюджету за рахунок випуску облігацій зовнішніх державних позик.
2. Стабілізувати валютний курс шляхом зрівняння курсу на банківському та «чорному» ринках.
3. Залучити інвестиції в найбільш спроможні галузі економіки шляхом лояльної податкової політики, що дозволить збільшити робочі місця, збільшити експорт товарів та залучити іноземний капітал.

Проведення антиінфляційної політики залежить від співвідношення багатьох економічних процесів та ступеня їх активності. Найбільшої ефективності можна досягти лише за умов комплексного використання всіх можливих способів боротьби з інфляцією та довіри населення країни до уряду.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України від 22.09.2014 № 591/ Національний банк, Постанова.
2. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України (щодо податкової реформи) від 2.12.2014 року № 1578. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua>.
3. Бібліотека економістів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/64/4737.html>
4. Бюджетна підтримка ЄС в Україні. Під загальною редакцією Наталії Старостенко, автори Наталія Старостенко, Олена Саченко, Вікторія Колосова, Наталія Слинько. – К. : ФОП Москаленко О.М., 2014. – 60 с.
5. Круш П.В. Інфляція: суть, форми та її оцінка: Навч. посіб / П.В. Круш – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 288 с.
6. Олексенко Р.І. Причини та наслідки інфляційних процесів в Україні / Р.І. Олексенко. / Ефективна економіка. – 2009. – № 3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
7. Скільки рефінансування НБУ видав банкам у 2014 році / Фінбаланс від 01.01.2015 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finbalance.com.ua>.
8. Офіційний сайт Державного комітету статистики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/
9. Основні засади грошово-кредитної політики на 2015 рік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
10. Фінансовий портал Міністерства фінансів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.com.ua>.
11. Всеукраїнська Асоціація кадровиків. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kadrovik.ua>.

УДК 336 (437.6.):261.7

Палінчак М.М.

*доктор політичних наук,
професор кафедри міжнародних відносин,
декан факультету міжнародних відносин
Ужгородського національного університету*

Дроздовський Я.П.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Ужгородського національного університету*

ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЦЕРКВИ (НА ПРИКЛАДІ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ)

В даній статті аналізується пряма модель державного фінансування церкви на прикладі Словацької Республіки. Досліджується становлення системи фінансового забезпечення церкви державою у Словаччині, виділяються її характерні риси.

Ключові слова: державно-церковні відносини, пряма модель державного фінансування церкви, релігійні організації, свобода думки, совісті, віросповідання.

Палінчак Н.М., Дроздовський Я.П. ГОСУДАРСТВЕННОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ ЦЕРКВИ (НА ПРИМЕРЕ СЛОВАЦКОЙ РЕСПУБЛИКИ)

В данной статье анализируется прямая модель государственного финансирования церкви на примере Словацкой Республики. Исследуется становления системы финансового обеспечения церкви государством в Словакии, выделяются ее характерные черты.

Ключевые слова: государственно-церковные отношения, прямая модель государственного финансирования церкви, религиозные организации, свобода мысли, совести, вероисповедания.

Palinchak M.M., Drozdovskiy Y.P. STATE FUNDING OF THE CHURCH (ON THE EXAMPLE OF THE SLOVAK REPUBLIC)

This paper analyzes the model of direct public funding for example, Slovak Republic. Analyzes the development of a system of financial support by the state of the Church in Slovakia, highlighted its characteristic features.

Keywords: church-state relations, direct public funding model churches, religious organizations, freedom of thought, conscience and religion.

Постановка проблеми. Взаємовідносини між державою і церквою, їх становлення та трансформації є однією з найважливіших як для осмислення і вдосконалення політичної практики, так і для подальшого науково-теоретичного та інформаційно-аналітичного аналізу суспільно-політичних відносин. Проблема державно-церковних відносин завжди була актуальною, оскільки ці обидва суб'єкти значною мірою визначали вектор розвитку соціально-політичних процесів упродовж всієї історії людської цивілізації.

Одним із важливих аспектів державно-церковних відносин є проблема фінансового забезпечення церкви та релігійних організацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних учених, які займаються проблематикою державно-церковних відносин, потрібно відзначити

Є.В. Єленського [2-3] та О.Н. Саган [4]. Також корисними для нашого дослідження стали праці зарубіжних вчених, такі як М. Шмідт [11, 12] та М. Моравчикової [9].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Особливості моделі фінансової підтримки церков державою як один засадничих аспектів державно-церковних відносин у Словацькій республіці.

Метою даної статті є розглянути модель прямого державного фінансування церкви та релігійних організацій на прикладі Словацької Республіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система фінансового забезпечення церкви державою у Словаччині має глибокі коріння з часів Австро-Угорщини, коли церкви як організації були підпорядковані державі [10]. У відповідності із Законом від 1898 р.,